

2 gospodarja pa ne storita nikder dobro! Država in jeni dunajski ministri, ti hočejo biti povsodi — vse, le država, in zopet in zmirom država! In vendar ne poznamo avstrijske države in to, kar centralisti tako nazivljate, je le zveza večih držav — foedus statuum — cesarstvo. (Klici: oho!) Ker se pa to prezira in ker se na Dunaju vedno sklicuje in opira na državo, zato imamo toliko nereda in zmešnjav po cesarstvu in po deželah. Nimate tedaj nobenega uzroka, vi centralisti, kričati nad nami, ki hočemo kot pravi federalisti, da Avstrija ostane, kar je: zveza samostalnih držav — foedus statuum — t. j. cesarstvo, v katerem se pustijo vsakej deželi jene pravice in samostalnost v lastnih, v domačih zadevah.

Še nekaj! Politična uprava se ne more predrugačiti brez spremenitve sedanje srenjske postave. Spremeniti bi jo imeli deželni zbori, kateri so jo bili sklenoli. Ali tega ti ne bodo storili takó, da bi srenje zgubile še več svoje samouprave in da bi še bolj prišle pod oblast državne vlade, t. j. okrajnih glavarstev. Da bi to deželni zbori storili in tako deželno samostalnost pri srenjah zatrli, to ni verjetno. Sedaj je mogoče, da vzeme državni zbor na Dunaju srenjsko postavo v svoje roke, kakor je to storil od l. 1861—1867 in neizmerne zmešnjave napravil po vseh deželah. Mogoče je to, vendar vsled bridkih skušenj, ki si jih je v omenjenih 6 letih dovolj nabral, tudi to ni verjetno. Iz tega pa sledi, da pri sedanji centralistični sistemi ne moremo ne naprej pa ne nazaj! Taki so nasledki, kedar se država, t. j. dunajski ministri vtikajo v domače zadeve posameznih dežel! Centralistična sistema mora najpoprej propasti, potem je še le mogoče, sedanjo politično pravo vspešno popravljati! (Konec prib.)

Cerkvene zadeve.

Sv. oče Pij IX. so 13. maja spolnili svojo 84. leto. Č. g. kanonik Kosar so jih nedavno imeli srečo dvakrat videti. Pravijo, da so Pij IX. nenavadno krepki, prijaznega, polnega, rudeče-belega lica in čudovito jasnih oces. Le kot sneg beli lasi na glavi, nekoliko sklonjena postava in palica v levici spominja človeka, da ima častitega starčeka pred seboj, ki je stopil v 85. leto. To je posebna milost, katero Bog skazuje svojej toliko preganjani Cerkvi na zemlji. Kakor pšenico na gumno, tako vejajo sovražniki jene vernike. Ni dežele, ni edine države na celem dolgem in širokem svetu, ki bi katoliška bila, ali ki katoliškej Cerkvi resnično dobro hotela; veliko več razsaja zlasti v Evropi žalostno, silovito in že popolnem nesramno preganjanje. Novi antikristi komaj čakajo na smrt Pija IX., ker mislijo potem volitev novega papeža motiti ali zabraniti. Toda Bog ohranjuje Pija IX. čudovito pri zdravju in življenju — glavarja in pastirja, da se čreda

ne more razpoditi in od sovražnikov zapleniti. Bodi mu zato vsa čast in hvala.

Katoličani na Nemškem snujejo mogočno katoliško-politično društvo, ki bo pravice sv. Cerkve po celi Nemčiji branilo in zagovarjalo. Sedež društva bo v Mainzu, kder je nekdaj sv. Bonifacij, apostol Nemcev, stoloval.

Laška vlada marljivo posnema pruske kulturoborce, ki katoliške škofe zapirajo, izganjajo in rubijo. Italijanski ministri so namreč Mantovanskemu škofu vzeli škofijsko poslopje. Izgnani škof so se preselili v semenišče, kder so si priredili 2 hišici. Toda sedaj so ministri semenišče zatrli, in ko so škof bili na firmskem potovanju, vse pohištvo na ulico zavlekli in hram zaprli.

Magjarski nadškof Ostrogonski je pozval zagrebačnega nadškofa in djakovačkega škofa, jugoslavjanskega rodoljuba Strosmajerja, da se z njima pogovori, kako bi se Medjimurje od hrvatske nadškofije odtrgalo in pritaknolo magjarskej v Sombotelju. Magjari zlorabijo celo sv. katoliško Cerkvo, da Slavjane tlačijo in čedalje bolj — pomagjarujejo. Ali nas Slavjane navdaja trdno upanje, da bo skoro magjarskega nasilstva konec!

Č. g. Kljun glavni urednik Slovenca v Ljubljani, ki je bil od škofa Pogačarja zaradi slovenskega domoljubja na pritiskanje nemčurjev nagloma prestavljen, ni šel na odkazano mu mestu in je ostal v Ljubljani pri svojem stricu g. kanoniku Kramerju, stolnemu župniku. Ljubljanski volileci so marljivemu gospodu poslali priznavajočo adresno.

Božji grob v celjski farni cerkvi je bil obnovljen s prav neprimernimi barvami od znanega malarja — ali bolje rečeno — od mazača H. na Bregu. Človeku se milo stori, da mora na tako lepem prostoru, pri tako svetih rečeh take spakarije ali karikature gledati!

Iz Peking-a, glavnega mesta paganskega cesarstva Kitajskega v Aziji poroča iz nekega pisma „Danica“ sledeče:

„Kolikor bolj opazujem tukajšne razmere, toliko bolj sem prepričan, da dan usmiljenja ni več daleč. Bog je v tem letu naše delo zopet obilno blagoslovil, kakor se vidi iz naslednjega posnetka. Kršenih je bilo odrašenih 438; poganskih otrok v v smrti nevarnosti 7578; katehumenov, ki so pripravljene za sv. krst skoro dokončali, 870; bolnikov (večidel poganov) v naših obeh bolnišnicah 680, bolnih, ki so pri redovnih sestrah iskali pomoči in zdravil, 41.996, — vkup tedaj 51.562 duš.

Zdaj imamo 107 šol (l. 1871 jih je bilo 88), 139 cerkva in kapel (l. 1871 samo 46). Obé semenišči se lepo razevetate; posvetil sem 6 subdijakonov. Sestre sv. Jožefa čutijo, da je Gospod z njimi. Zguba prednice, kakor hudo jih je bilo tudi zadela, je vendar ob enem za nje tudi dobrot, zakaj ona jim je v nebesih nova besednica.

Že se je v Pekingju odprla druga hiša za sirote; tako je zdaj že sto osirotelih deklic pod varstvom sv. Jožefa. Tudi pripravljajo sestre veliko žên in deklét za sv. krst. Ali bodo kedaj moje oči še videle dan, ko bodo plameni ljubezni po vsem Pekingju vihrali od vsih strani in bodo vžigali srca vsih njegovih prebivalcev? Javaljne; zakaj dolgi so že dnevi mojega popotovanja. Pa to tudi nič ne dé; prišel bo pa dan gotovo in iz nebés se bom toliko bolj veselil nad to lepo prikaznijo.“

Gospodarske stvari.

Nekaj o kravah mlekaricah.

Goveja živina šteje mnogo razrodov. Nekateri teh rodov sodijo samo za ravnine in doline, n. pr. ogerska, poljska, holandska goveda. Drugi rodovi storijo le na bolj hribovitem in planinskem svetu, n. pr. Muricodolska, Marijinodvorska, Pincgavska, potem Belanska ali Koroška in naposled Tirolska in Švicarska goveda. Naša domača goveja živina spada k srednjemu deželskemu rodu. Zastran obilosti mleka slovijo najbolj krave Holandskega roda; tudi Švicarske, Tirolske in Marijadvorske ali Marijahoferske so vrle mlekarice. Vendar to nas ne sme strašiti zastran krav našega navadnega plemena. Tudi med njimi se nahaja in se da tudi vzrediti dokaj pridnih mlekaric. Vnanja znamenja dobre krave mlekarice so sledeča: dobra mlekarica ima lahko glavo, širok gobec, tenke rogove; je prijaznega, krotkega obraza; ona ni debela, ampak bolj suha; kožo ima bolj tenko, ki se rada premika; vrat jej je slok, život okrogel, hrbet raven, mlečne žile pod trebuhom so debele, vime veliko, mehko, pa ne mesnato; tu pa tam imajo tudi dolg in tenek rep za znamenje mlečne krave.

Komur se je posrečilo dobiti pridno kravo mlekarico, ta jej pa naj tudi primerno streže in polaga. Kajti obilost mleka ni odvisna samo od govejskega plemena ali roda, ampak tudi od tega, kako, kaj in kedaj se kravi za klajo polaga. Sledeči prigodek nam bo to pojasnil. Nek Štajerski graščak je imel prelepe planine z dobrimi pašniki, kder se je pasla številna goveja živina domačega plemena. Ko pa je slišal, da so Holandske krave najboljše mlekarice, je brž svoje prodal in za drage denarje nakupil Holandskih krav. Nadjal se je od vsake dobiti po 3800 litrov mleka. Ali hudo se je ukanil. Holandske krave mu niso dale toliko mleka, kakor je pričakoval in še to, kar je dobil, bilo je — slabo. Sedaj nima graščak na svoji planini nobene Holandske krave več. Po precej občutljivi skušnji se je prepričal, da Holandske krave, ki se pasejo po pohotnih, mehkih travnikih Holandskih nižav, ne sodijo za naše hribovite kraje, kder raste bolj kratka, trda, pa tudi močna trava, ki sicer ne daja toliko mleka, vendar mesto tega veliko boljše.

Da pa tudi naše domače krave dobre mlekarice postanejo, se pripomaga s tako zeleno in suho krmo, ki najbolj na mleko deluje. Taka krma, klaja ali piča so mnogovrstni otrobi, posebno pa pšenični in ječmenovi; tudi ostanki pri izdelovanju skroba ali šterke iz koruze dajajo veliko mleka; isto velja o tropinah in drožeh, ki se dobivajo v pivarnah. Menje dobro upljivajo na mleko sladne cime ali mlato, potem lanene in ogršične preše; te še imajo to posebno napako, da podajajo mleku neprijeten okus; temveč pa sodijo te reči, kedar se hočejo izmolzle krave za mesnico podrediti in udebeliti. Kajti mlato, lanene preše itd. delajo močno na loj. Po zimi stori kravam mlekaricam jako dobro, če se jim s korenstvom polaga. Najbolj na mleko deluje repa Burgundska (Burgunder Futterrüben). Topinambur je menjše vrednosti; najbolj slaba v tem oziru je navadna bela repa, ki ima le malo redivne moči, razun tega pa še mleko kazi z neprijetnim okusom. Vse sorte detelje so izvrstna klaja kravam mlekaricam, posebno detelja Štajerska in pa lucerna. Sladko seno, še bolj pa otava, daja kravam mnogo in dobrega mleka. (Konec prihod.)

Kumare, murke, krastaveci (Cucumis sativus.)

M. II. Še drugi način si prav rano spomladi kumar vzrediti, je pa ta, da se že začetek januarja do konca februarja gnojne grede pripravijo in v nje, če so dosti pregrete, seme po vrsti posadi. Druga zemlja se s krešo, salato ali redkvice obseje. Brž ko so kumarne rastline nekoliko odrastle, se polagoma ogrebaja in osipljejo in v ti meri, ko se kumare razraščajo, postranski pridelki: kreša, salata itd. odpravljajo. Ker pa sajenke tako rano sejane, zlasti če solnce pomanjkuje, rade konec vzamejo, se mora škoda z novim zarodom, t. j. z sajenjem novih zrn skrbno nadomestovati. Če so rastline pregoste, se mora temu tako pomagati, da se jih nekoliko populi in drugam presadi, morda na novo narejene gnojne grede. Presajanje se pa z najboljšim vspehom tako godi, da se semé v vrbove jerbasčkeke posadi, ki se potem v vsakem času lahko iz zemlje z prstjo vred vzamejo in kamorkoli presadé. Kolikorkrat se hoče gnojna greda razhladiti, jo je treba z novimi okladki gnojnimi pogreti. Tudi večkratno razvetrenje pri odprtih oknih o lepem, toplem vremenu je potrebno. V začetku marca se pa že hladne grede narejajo in v nje zrnje ali sajenke posajajo. Zaboji gnojnih gred ne smejo previsoki biti, da kumarne sajenke ne pregloboko pod okni, ampak blizu njih stojé. Ko pa listje steklo dosežati začne, se morajo okna vzdigniti. Zaboji se tudi ne smejo v globele postavljati, ker bi v njih greda prevlačna postala in rastline bi škodo trpele. Natančna mera suhote in vlage je poglobitna potreba pri vzrejevanju kumar v gnojnih gredah.

Za seme se jemljejo najlepše zrele kumare, na obeh koncih se do strežena obrežejo in pusté,